
Els Colom, els Bertran i els de Cavalleria (jueus conversos).

Autor:

Data de publicació: 25-12-2016

Pot ser que Joan Cristòfol Colom fos criat i educat a Catalunya però nascut a Gènova?

Com tots sabem, tenim un ventall de personatges que diferents autors relacionen amb el “Cristobal Colón hijo de un lanero genovés”. De tots ells, em sembla el més versemblant, Joan Cristòfol Colom i de Cavalleria. D’aquest personatge ja ens parlava Miquel Manubens al seu bloc “Xpofereus”.

Els Colom, els Bertran i els de Cavalleria (jueus conversos). Les Taules de Canvi de Barcelona, València i Gènova

No podria ser que.. en Joan Cristòfol Colom fos criat i educat a Catalunya.. però nascut a Gènova?

Com tots sabem, tenim un ventall de personatges que diferents autors relacionen amb el “Cristobal Colón hijo de un lanero genovés”. De tots ells, en Joan Cristòfol Colom i de Cavalleria, és el que em sembla més versemblant. D’aquest personatge ja ens en parlava en Miquel Manubens al seu bloc “Xpofereus”.

<http://www.xpofereus.cat/31.html>

La hipòtesi d'en Miquel Manubens ha estat reforçada per una nova troballa, aquesta de l'Andreu Marfull al llibre de Francisco Morales Roca[i], a les pàgines 156 i 157, on hi podem llegir:

“Francisco Juan de Colom y de Bertrán (ti472). *Barcelona.Canónigo de Barcelona, Arcediano del Vallés (1460-1472). Diputado del Brazo Eclesiástico de la Generalidad de Cataluña (1464), y Vicario General del Obispado de Barcelona. Canónigo de Gerona y Arcediano de la Selva (1460-1472).onsejero Apostólico y Asistente al Solio Pontificio, Refrendario de Su Santidad el Papa Calixto III.Procurador de Bernardo de Pau, Obispo de Gerona (1454).Cortes de 1454 y 1460.

Tuvo relaciones con María de la Cavallería, sobrina de Antonio de la Cavallería, presbítero de Gerona, y de Bernardo de la Cavallería, Abad de Sant Pere de Galligans, de quien tuvo un hijo bastardo, Juan Cristóbal de Colom, donzell de Barcelona, doméstico del Rey Don Pedro IV de Portugal, Condestable de Portugal y Gran Maestre de la Orden de Avís, durante su gobierno intruso, habiendo prestado servicios como corsario al Rey Don Renato I de Anjou igualmente durante su gobierno intruso.

Era hijo de Jaime Juan de Colom y de Marimón, Ciudadano Honrado y Conseller Segundo de Barcelona, Mostasaf y Guardián de Monedas, Procurador de Barcelona y Síndico de Cortes habilitado por el Brazo Real en 1436, 1438, 1439 y 1440, elevado a la dignidad de caballero de la «espuela dorada» siendo investido como tal en la solemne ceremonia de la coronación del Rey Don Martín I «el Humano» en el altar mayor de la Seo de Zaragoza el 13-IV-1399, y de Catalina de Bertrán, hija de los Barones de Gélida; nieto de Guillermo Ramón Colom y Sapllana, Ciudadano Honrado de Barcelona, Cónsul de la Lonja de Mar, Administrador de la Taula de Canvi, y de Catalina de Marimón, hija de los Señores de Sant Marçal, y biznieto de Guillermo Colom, ciudadano, cambista y patrón de galeras de Barcelona, Jurado del Consejo de Ciento, oriundo, al parecer, de la Señoría de Genova, y de María Sapllana.

Bernardo de la cavalleria. "Girona. Abad de Sant Pere de Galligans (1441-1454).Cortes de 1449.

Era hijo de Juan de la Cavallería «alias Aben Jehuda», Síndico de Cortes de Gerona, habilitado por el Brazo Real en 1449 y Oidor de Cuentas del Brazo Real de la Generalidad de Cataluña, perteneciente a una rica e influyente familia judía, descendiente de Jehuda de la Cavallería, Doctor en Ambos Derechos, Consejero del Rey Don Jaime I de Aragón, Batlle de Zaragoza y de Valencia.”

LES TAULES DE CANVI DE BARCELONA, VALÈNCIA I GÈNOVA

Segons la historiografia oficial, el 20 de gener de l'any 1401 es va fundar la primera Taula de Canvi, el primer banc públic del món.

L'any 1407, durant el regnat de Martí l'Humà, es va fundar la Taula de Canvi de València;

L'any 1409 es va fundar el Banc de Sant Jordi, Taula de Canvi de Gènova.

El primer administrador de la Taula de Canvi de Barcelona va ser Guillem Colom i Saplana.

Està sobradament documentada la relació entre els Colom-Bertran i la Taula de Gènova.

El que he dit de les taules de canvi no encaixa en allò que Manuel Güell exposa en el seu llibre[ii]:

Segons aquest autor, en Berenguer Bertran ja tenia una taula de canvi operativa l'any 1317.

“Berenguer Bertrán, banquer (f 1375)

El genearca del llinatge fou Berenguer Bertrán, tot un personatge que sorgí, com qui diu, del no-res, i passà a detenir una de les majors fortunes del país i a ocupar un lloc destacat dins de l'oligarquia barcelonina. Aquests Bertrán eren a Barcelona l'any 1317 quan signava una obligació de pagament de tretze lliures a Montpeller, a favor de Berenguer Ros, qui a Barcelona les hi proporcionava. En aquesta capital, posseïen una acreditada taula de canvi a través de la qual l'abril de 1349 es restituïen diverses comandes que feien Bernat Cuc i Guillem de Moià a favor de Guillem de Cabanelles. Funcionava encara a finals de març de 1365 quan, a través d'aquesta taula de canvi propietat de Berenguer Bertrán (i de Bernat Bertrán) el prior de Santa Eulàlia cobrava 180 lliures, deis consellers barcelonins com a preu de venda d'un edifici i de la cons-

A part de canvistes, també se'ls vincula amb la marineria, ja que el 28 d'agost de 1351 Pere III d'Empúries va confirmar a Bernat Bertrán, ciutadà de Barcelona, l'armament de dues galeres per a l'estol reial que passava a Grècia en la guerra contra Gènova.

L'any 1367 Berenguer Bertran compra el Castell de Gelida per 12 mil florins d'or.”

Arribats a aquest punt, tornem a la figura del descobridor d'Amèrica:

Francesc Colom i Bertran, Canonge de Barcelona, deixa embarassada canònicament Maria de la Cavalleria, neboda d'Antonio de la Cavalleria, prevere de Girona i de Bernard de la Cavalleria, abat de Sant Pere de Galligans, jueus conversos. No coneixem si la tal Maria era conversa o es va convertir després de la trobada amb el Canonge. El cas es que ens trobem amb un embolic d'enormes proporcions.

Conjectura: Com a conseqüència de l'embolic que relaciona diversos membres de l'església, i donat que els Colom Bertran tenien negocis a Gènova, penso que van enviar a la prenyada Maria a parir en algun lloc de Gènova on potser tenien alguna casa o propietat, lluny del xafardeig veïnal.

Penso també que el nostre personatge va néixer a Gènova i potser, fins i tot, va passar la seva infantesa en aquesta ciutat. Recordem Joan d'Àustria, fill de l'emperador Carles I i de Maria d'Àustria germana seva. El germanastre de Joan d'Àustria, Felip II i la seva germanastra Joana d'Àustria es van assabentar de l'existència de Joan quan aquest

tenia 11 anys d'edat. Durant aquest 11 anys, va estar degudament ocultat per raons evidents: un cas clar d'incest.

Uns autors diuen que Colom era genovès, altres que era d'una noble família catalana i altres que era d'una família de jueus conversos. Doncs bé: Joan Cristòfol Colom i de Cavalleria, el nostre personatge, compleix les tres característiques. Nascut a Gènova, de la noble família catalana, Colom-Bertran i de la rica família jueva conversa de la Cavalleria.

Daniel Ibàñez
Badalona, juny 2015

[i] Morales Roca, Francisco José. "Prelados, abades, mitrados y caballeros de las ordenes militares habilitados por el brazo eclesiástico en las cortes de Cataluña. Dinastías de Tratamara y de Austria. Siglos XV y XVI (1410-1599)". Hidalguía. Madrid, 1999.

[ii] Güell, Manuel. Els Margarit de Castell d'Empordà. Família, noblesa i patrimoni a l'època moderna. Fundació Fundació Noguera, Estudi 56.